

İslam dünyasının ən müqəddəs bayramlarından olan və on bir ayın sultanı kimi dəyərləndirilən Ramazan başa çatır. Aprelin 21-i səhər saat 9:00-da Azərbaycanımızın bütün məscidlərində, ibadət ocaqlarında Bayram namazları qılınacaq, dualar ediləcək. Ramazan ayı haqqında müqəddəs Qurani Kərimdə yer alan ayələrdə geniş və əhatəli təsvirlər verilib: "Ramazan ayı mübarək bir aydır. Allahu təala sizə Ramazan orucunu fərz etdi. O ayda rəhmət qapıları açılır, Cəhənnəm qapıları bağlanır, şeytanlar bağlanır. O ayda bir gecə vardır ki, min aydan daha qiymətlidir. O gecənin [Qədr gecəsinin] xeyirindən məhrum qalan hər xeyirdən məhrum qalmış sayılır". [Nəsai]"Ramazan ayında oruc tutmağı fərz bilib, savabını da Allahu təaladan gözləyərək oruc tutanın günahları bağışlanar".

[Buxari]"Ramazan orucunu tutub ölən adam Cənnətə girər". [Deyləmi]"Ramazan ayı gəlincə "Ey xeyir əhli xeyirə qaç! Şər əhli sən də pisliklərdən əl çək" deyilir". [Nəsai]"Ramazan bərəkət ayıdır. Allahu təala bu ayda günahları bağışlayar, duaları qəbul edir. Bu ayın haqqını güdün! Ancaq Cəhənnəmə gedəcək olan bu ayda rəhmətdən məhrum qalar". [Təbərani]"Şərif Ramazan ayı gəldiyi zaman Allahu təala mələklərə möminlərə istigfar etmələrini əmr edir". [Deyləmi]"Fərz namaz sonrakı namaza qədər; Cümə sonrakı Cüməyə qədər; Ramazan ayı sonrakı Ramazana qədər olan günahlara kəfərə olar". [Təbərani]"Arxa-arkaya üç gün oruc tuta bilən Ramazan orucunu tutmalıdır". [Əbu Nuaym]"Ramazan orucu fərz, təvəhüh sünətidir. Bu ayda oruc tutub gecələrini də ibadətə keçirən günahları bağışlanar". [Nəsai]"Bu aya Ramazan deyilməsinin səbəbi günahları yandırır əritdiyi üçündür". [i. Mənsur]"Ramazan ayında ailənizin nəfəqəsini bol edin! Bu ayda çəkilən xərclər Allah yolunda çəkilən xərclər kimi savabdır". [İbni Əbid-dünya]"Ramazanın əvvəli rəhmət, ortası bağışlama, sonu isə Cəhənnəmdən qurtuluşdur". [i. Əbid-dünya]"İslam kəlməyi-şəhadət gətirmək, namaz qılmaq, zəkat vermək, Ramazan orucunu tutmaq və həcc etməkdir". [Müslim]"Cənnətdəki gözəl köşklər sözü xoş, salami çox, yemək yedirən, oruca davam edən və gecə namazı qılan kəslərə verilir". [İbni Nəsr]"Oruc tutan möminin susması təsbihi, yuxusu ibadət, duası müstəcəb və əməlinin savabı da çoxdur". [Deyləmi]"Xüsusilə oruclu ikən çirkin, pis söz söyləməyin! Biri sizə sataşsa, ona "Mən oruçluyam" deyin!" [Buxari]"Gerçek oruc yalnız yeyib-içməyi deyil, boş və həyasızca sözləri də tərk edərək tutulan orucdur". [Hakim]"Allahu təalanın gözələrin görmədiyini, qulaqların eşitmədiyini və heç kimin xəyalına belə gəlməyən nemət dolu süfrəsinə ancaq oruclular oturur". [Təbərani]"Allah yolunda bir gün oruc tutanı Allahu təala yetmiş illik məsafə qədər Cəhənnəmdən uzaqlaşdırar". [Buxari]"Təmizlik iman yarısı, oruc da səbrin yarısıdır". [Müslim]"Oruclu ikən ölənə qiymətə qədər oruc tutmuş kimi savab yazılır". [Deyləmi]"Oruclu ikən ölən Cənnətə girər". [Bəzzar]"Oruc tutan, namaz qılan kimsə mükafatını qiymətdə ağıl qədər alar". [Xatib]

Allaha yaxın olmaq üçün oruc tutmaq vacib buyurulub

Ramazan orucu Allaha yaxın olmaq məqsədilə tutulduğundan onun niyyəti vacibdir. Çünki Allaha yaxın olmaq üçün istənilən əməlin qiyməti niyyətdir. Bəs niyyət nədir? Niyyət - hər birimizin daxilində, qəlbində görmək istədiyi məqsəddir. Ramazan ayı müsəlmanlar üçün ən müqəddəs aydır və o, on bir ayın sultanı adlandırılmışdır. Uca Allah (c.c) bu ayla bağlı buyurur: "İnsanlara doğru yolu göstərən, bu yolun və (haqqı batıldən) ayırd edən açıq-aydın dəlilləri olan Quran ramazan ayında nazil edilmişdir." (Bəqərə 185) Quran insanlara nəsihət və rəhbərlik etmək üçün Allah tərəfindən göndərilmiş bir kitabdır. Buna görə də o insanlar üçün həyatı önəm daşıyır. Quran oxumaq ibadətdir. Pey-

On bir ayın sultanı Ramazan başa çatdı

Aprelin 21-i səhər saat 9:00-da Azərbaycanımızın bütün məscidlərində, ibadət ocaqlarında Bayram namazları qılınacaq, dualar ediləcək

ğəmərimiz, (s.ə.s) də Allahın elan etdiyi vəzifə və məsuliyyətimizi dərk edib xatırlamağımız üçün müsəlmanları tez-tez Quran oxumağa təşviq etmişdir. Müsəlmanlar Ramazan ayında əvvəlkindən daha çox Quran oxumağa diqqət yetirirlər. Bunun üçün evlərdə və ya məscidlərdə toplaşaraq hər gün Qurandan iyirmi səhifə oxuyurlar. Ramazan orucu "Qurani-Kərim" in bilavasitə bu ayda nazil olması ilə əlaqəlidir. Müqəddəs kitabımızda adı çəkilən yeganə ay Ramazandır: "İnsanlara doğru yol göstərən, bu yolu açıq dəlillərlə aydınlaşdırın və haqqı batıldən ayıran Quran Ramazan ayında nazil edilmişdir" (Əl-Bəqərə, ayə 185). Tez-tez rastlaşdığımız bir suala bir qədər əhatəli yanaşmaq hamı üçün maraqlı olar. Hər il orucluq ayrı-ayrı vaxtlara təsadüf edir. İslam dünyasının vacib, mühüm əməllərindən olan orucluq, həcc, eyni zamanda Fitr və Qurban bayramları, matəm tarixləri müsəlman təqviminə əsasən yerinə yetirilir. Hicri-Qəməri (yəni Ay) adlanan bu təqvim Ayın Günəşə və Yərə nisbətən vəziyyətindən asılı olaraq dəyişir. Bu nisbətə ayın müxtəlif səthləri olur ki, bunlardan əsası hilal, yeni təzə aydır. Bu xüsusda "Qurani-Kərim" belə buyurur: "(Ya Mühəmməd!) Səndən hilallar (tezə aylar) barəsində soruşurlar. De ki, bunlar insanlar və hecc üçün vaxt ölçüləridir" (Əl-Bəqərə, ayə 189). Ayədən belə nəticə çıxır ki, Allah hilalları tezə ayın başlanğıcı və sonu kimi, vacib ibadətlər olan hecc və orucun vaxtının bilinməsi üçün zaman vahidi buyurub. Buna görə də tezə ayı görəndə oruc tutan insanlar, hilal yenidən görəndə ibadətini bitirmişlər. İki tezə ay arasındakı zaman 25,5 Günəş təqviminin 1 ayına bərabərdir. Bu hesabla qədim ərəblər bu ölçünü zaman vahidi kimi qəbul etdiklərindən ayların bəzisi 29, bəziləri 30 gün olub. Başlanğıcını buradan alan və 12 aydan ibarət olan Qəməri təqviminə əsasən, il 354 gündən ibarətdir. Tarixin başlanğıcı İslam Peyğəmbərinin Məkkədən Mədinəyə hicrət etdiyi zamandan heablandığı üçün Hicri-Qəməri tarixi Məhərrəm ayı ilə başlanıb. İslamda bayram, matəm və ibadətlərin vaxtı bu təqvimlə müəyyən olunur. Günəş təqvimindən 10-11 gün qısa olan

Allah təala oruc tutanları əfv edər

Uca Peyğəmbərimiz (s.a.s) "Ramazanın sonuncu günündə Allah təala oruc tutanları əfv edər" söylədikdə səhabələr: "Ey Allahın rəsulu, o gün qədr gecəsidiymi?" deyə soruşdular. Peyğəmbər də "Bilmirsinizmi, iş görəne işi bitdikdə qarşılığı verilir" deyə cavab verdi (Beyhəqi). Bu mükafatları bilən müsəlman necə sevinməyə, bayram etməyə bilər? Bayram günləri sevinmək, nəşələnmək lazımdır. Hz. Əbu Bəkr qızı Aişənin (r) evinə getdikdə iki cariyyənin dəf çalıb oynadığını görür. Onlar səhabələrin qəhrəmanlıqlarını mədh edir, şeir söyləyirmişlər. Hz. Əbu Bəkr Rəsulallahın (s) evində belə bir davranışın uyğun olmadığını və onların susmalarını tələb edir. Peyğəmbər də (s) Hz. Əbu Bəkrə "Onlara mane olma! Hər qövmin bir bayramı var, bu da bizim bayramımızdır. Bayram sevinc günləridir" dedi (Buxari). Hz. Əli isə belə deyib: "Bu gün orucu qəbul edilmiş, zəhmətinin mükafatını görmüş və günahları əfv edilmiş olanların bayramıdır".

Ölkəmizdə Ramazan bayramı Milli Məclisin qəbul etdiyi "Azərbaycan Respublikasının bayramları haqqında" qanununa əsasən qeyd edilir. Hər il dövlət səviyyəsində qeyd olunan Ramazan Bayramında ölkəmizin Prezidenti, Yenilməz Sərkərdə İlham Əliyev Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edir. Bu ildə Prezidentimiz xalqımıza bayram təbriklərini çatdırıb. Təbrikdə deyilir: "Hörmətli həmvətənlər! Sizi müqəddəs Ramazan bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza ən xoş arzu və dileklərimi yetirirəm. Bəşər övladını əxlaqi paklığa, humanizmə, birlik və bərabərliyə dəvət edən, insanların ruhunu və mənəviyyatını saflaşdıran mübarək Ramazan ayında müsəlmanlar Uca Yarıdan qarşısında öz borcunu ləyaqət-

lə yerinə yetirmək fürsəti əldə edir, mənəvi kamilliyin və savab əməllərin sevincini yaşayırlar. İslam sivilizasiyasının tarixi-mədəni mərkəzlərindən olan Azərbaycanda Ramazan bayramı hər il böyük təntənə ilə keçirilir, xalqımızın və dövlətimizin firavanlığı, əmin-amanlığı üçün dualar edilir, ölkəmizin müstəqilliyi və ərəzi bütövlüyü uğrunda canından keçən qəhrəman Vətən övladlarının xatirəsi dərin ehtiramla yad olunur. Əziz bacı və qardaşlarımız! Cəmiyyətimizdə vəhdəti və həmrəyliyi daha da gücləndirən, xeyirxahlığın, şəfqət və mərhəmət duyğularının təntənəsinə çevrilən on bir ayın sultanı Ramazan ayı başa çatır. Bu mübarək bayram münasibətilə bir daha hər birinizə və ölkəmizin hüduqlarından kənarında yaşayan bütün soydaşlarımıza səmimi təbriklərimi çatdırır, ailələrinizə xoşbəxtlik, süfrələrinizə xeyir-bərəkət arzulayıram. Allah orucunuzu, dua və niyyətlərinizi qəbul etsin. Ramazan bayramınız mübarək olsun!"

Nəhayət, fitrə zəkat kimlərə və nə zaman verilməlidir, sutalına gəlincə qeyd etmək lazımdır ki, Ramazan ayının son günündə, axşam azanından sonra fitrə zəkat ayrılır və səhəri günü bayram namazı qılmazdan əvvəl öz ünvanına çatdırılmalıdır. Müqəddəs kitabımız "Qurani-Kərim"də zəkətdən söz açılır. Ümumilikdə 30 aya fitrə zəkata həsr olunub. Ayələrdən bir neçəsində Allah zəkat verilməsini əmr buyurur. Məsələn, Nur surəsinin 56-cı, Müzzəmmil surəsinin 20-ci, Mücadələ surəsinin 13-cü ayələrini göstərmək olar. Bununla bərabər bir çox digər ayədə də sədəqə və infaq, yeni Allah yolunda malından-pulundan xərcləmə, ehtiyaclarına əl tutma, yardım etmə haqda buyurulur. Sərxoşluq edən, narkotika daşıyıcısı olan, dilənçilik edən insanlara fitrə zəkat verilməz. Fitrə zəkat kimsəsiz, fağır, yoxsul, xəstəlikdən əziyyət çəkən insanlara və ailələrə verilməlidir. Fitrə zəkati kimi adambaşına 3 kq arpa, buğda, düyü, xurma və ya bu kimi ərzaq məhsulları hesabı ilə çıxarılır. Fitrə zəkatinin vacibliyini Məhəmməd peyğəmbər hicri 2-ci ildə, Ramazan ayı bitdikdə oxuduğu xütbə zamanı buyurub. Ramazan Bayramında bütün küsülülərin bərabərliyi tövsiyyə olunur, ailələr bir-birinin evlərinə getməli və bayram münasibəti ilə bir-birini təbrik etməlidirlər.

Biz də Müqəddəs Ramazan Bayramı münasibəti ilə xalqımızı təbrik edir, oruc tutub namaz qılanların tutduqları orucun, qıldıqları namazlarının, etdikləri dualarının Allah tərəfindən qəbul edilmesini arzu edirik.

Ramazən Bayramınız Mübarək!

i.ƏLİYEV